

НОВЫЕ ПОДХОДЫ В УПРАВЛЕНИИ
ПРОБЛЕМЫ, ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ
РИПК СО ПРЕДСТАВЛЯЕТ

БІЛІМ

БЕРУДЕГІ

МЕНЕДЖМЕНТ

В ОБРАЗОВАНИИ

КОМПЬЮТЕРИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ
ИТОГИ РЕСПУБЛИКАНСКИХ МЕРОПРИЯТИЙ
БИБЛИОГРАФИЧЕСКИЙ ДАЙДЖЕСТ

2/99

ҚАЗАҚ ТІЛІНЕН ФАКУЛЬТАТИВТІК САБАҚ ФОНЕТИКА – ГРАММАТИКА БАСПАЛДАҒЫ

Өміртаева Р.Қ.

Мақсаты:

1. *Білімдік:* фонетика нені зерттейтінін, сол саладағы тақырыптарды қалай меңгергендігін бақылау.

2. *Тәрбиелік:* сөздерді буындық, дыбыстық талдауда оқушылардың тіл мәдениетін дамыту, мұсылмандыққа тәрбиелеу.

3. *Дамытушылық:* оқушыларды өздіктерінен жұмыс істей білуге, творчестволық ізденіске баулу. Ой-өрісін ұштай отырып, сөйлем мен жазу мәдениетін жетілдіру, қабілеттерін дамыту, пәнаралық байланысты жүзеге асыру.

Пайдаланатын құрал-жабдықтар: перфокарта, ойындар, жұмбақтар, т.б.

Сабақты өткізу әдісі: 1. Сұрақ-жауап.

2. Талдау, жинақтау.

Пәнаралық байланыс: ана тілі, дүниетану, математика, өңкүй, т.б.

Сабақтың түрі: саяхат сабақ.

Сабақтың барысы:

1. Ұйымдастыру кезеңі: оқушылардың сабаққа дайындығын бақылау, мақсатымен таныстыру, яғни бүгінгі сабақтың ерекшелігін ескертіп өту.

- Бүгін біздің сабағымыз тәулік мезгілдеріне байланысты 5 бөліктен тұрады.

- Көне, тақтаға назар аударындаршы, қандай көрнекілігі көріп тұрсындар? Кім оқып береді?

Сәске түс, шаңқай түс, ақшам мезгілінде ауыл-ауылға қонаққа баратынымызды хабарлау.

Тақтада күннің көзі салынған /5 бөлікке бөлініп қойылған/ көрнекілік ілулі тұр. Әр бөлігінде 1. Таң. 2. Сәске түс. 3. Шаңқай түс. 4. Бесін. 5. Ақшам деген жазулар.

Күн шығар алдындағы мезгіл қалай аталынады?

- Таң немесе таңертең.

- Дұрыс.

- Тақтадағы көрнекіліктен “таң” бөлігін алып, тапсырманы оқу.

1. Қазақ тілі қандай салаларға бөлінеді?

(Фонетика, синтаксис, лексика және морфология).

2. Фонетика нені зерттейді? (Сөздердің дыбысталу жүйесін).

3. Қандай тақырыптарды өттік? (Дыбыс, буын, тасымал және оның түрлері).

4. Дыбыс қандай болып бөлінеді?

а) Дауысты. ә) Дауыссыз.

5. Дауысты дыбыс түрлерін ата (сөйлемдегі сөздердің дауысты дыбыстарын сызғызу).

Ойын “Дыбысты ажырат!” (жазылған сөздердегі дауысты дыбыстың тиістісін жаз, түрлерін ата).

К... пуст..., м...с...қ, г...л, ж...йд..., ...рт...г, к...йл...к.

Ойын “Қай әріп қажет?”, Я – дыбысы қандай дыбысқа жатады? Тағы қандай дыбыстар?

- Балалар, әдептілік тәрбиесіне байланысты ақыл сөздерді есімізге түсірейікші.

- Үлкендерді сыйла. Дастархан басында керілме.

- Қарттарды құрметтеп, кішіге қамқор бол. Досыңа ауыр сөз айтпа.

Осы айтылған ақыл сөздерді тақтаға жазбаша орындату.

Мысалы: Досыңа ауыр сөз айтпа (осы сөйлемдегі дауысты дыбыстарды сыз).

II. *Сәске түс.* Қай уақыт шамасындағы мезгіл (12-нің кезі).

Оқушыларға сәске түс кезінде Ш.Құдайбердиев ағамыздың ауылына қонаққа баратынымызды хабарлау.

Тақтадағы күн көзін құрастырып тұрған сәске түс бөліміндегі тапсырмаларды орындауға кірісеміз.

- Ш.Құдайбердиев кім? Кімнен төлім-тәрбие алған? Қандай өлеңін жаттадық?

Берілген сұрақтарға ауызша жауап бергіздірту.

Тапсырма: 1. Неше дауыссыз дыбыс бар? /25/

2. Дауыссыз дыбыс түрлерін атаңдар /қатаң, уяң,

үнді/.

Ойын: “Адасқан дауыссыздар”

Қатаң:

Ұяң:

Үнді:

Дауыссыздарды тиісті бөлімдеріне теріп жазу.

Мақалдар жазылған көрнекілік ілініп, жазбаша орындалды.

Мысалы: Талаптыға нұр жауар /дауыссыз дыбыстарды сыз/.

III. “Шаңқай түс” қандай уақыт мезгілі /2-нің кезі/.

А.Байтұрсынов ағамыздың ауылына келдік.

- А.Байтұрсынов кім? Қай жерде туған?

- Ана тілінен қандай шығармасымен таныспыз? Қойылған сұрақтарға ауызша жауап алынды. “Шаңқай түс” бөліміндегі тапсырманы орындату.

Тапсырма: Сөйлемдерді дұрыс құрастырып жазыңдар.

Көрнекті қазақ ақыны халқының, т.б.

а) Дауысты дыбыс ауыз қуысындағы қандай мүшелердің қатысуымен айтылады? /тіл, жақ, ерін/.

ө) Ережелеріне тоқталу.

Ойын “Сөйлем дұрыс құрастырылған ба?”

а) Көрнекті қазақ ақыны халқының (тақтада жазбаша орындату).

ө) Фонетикалық талдау: ақын, халқы, т.б.

IV. “Бесін” қандай уақыт мезгілі? (Күн еңкейген немесе түстен кейінгі мезгіл).

М. Дулатов ауылына жеттік.

- М.Дулатов кім? Қандай тәрбиелік өңгімелерін оқыдық? “Ешкімге жауыздық қылма”, “Байлық”.

Бесін бөліміндегі тапсырманы орындату.

Тапсырма: Буын дегеніміз не? Оның түрлерін ата.

Ережелерін айту.

Ойын: “Жоғалған буындар”

Ауызша карточкамен жұмыс.

Жаңа жылды қарсы алып,

Тойлағанда барша.

Тұратын не ортада,

Атын бастар қай өріп? (шырша)

Ас біткеннің анасы,

Қасиетті “нан” осы.

Қай әріптен басталып,
Аяқталған қарашы? (нан)

Айдалада ақ отау,
Аузы-мұрны жоқ отау (жұмыртқа)

Осы жұмбақтарды шештірту, буынға бөлгіздірту, қай буын түріне жататындығын ажыратқызу.

V. “Ақшам” қандай уақыт мезгілі? /күн ұясына бата бастаған мезгілді атайды/

Ж. Аймауытов ағамыздың ауылына қонаға жеттік.

- Ж. Аймауытов жайында не білесіңдер? Неше жасынан өлең шығара бастаған? (13 жасынан).

- Ана тілінен қандай мәтінді оқыдық? “Ыстық қой, шіркін, туған жер!”

Тақтада “ақшам” тапсырма бөлігіндегі жазбаша орындалды.

Тапсырма: перфокартамен жұмыс. /Оқушыларға алфавиттік, сөз жұмбақ түріндегі, т.б. карточкалар таратылды/.

VI. Сабақты қорыту: Міне, балалар әділдікті көксеп, тәуелсіздікті алу жолында осы ағаларымыз халқымыздың жүрегінде күн көзі болса, сендер содан тараған нұрсындар. Олардың бейнесі бізге өрқашан үлгі.

- Біздің қазақ халқы меймандостығымен, қонақжайлығымен бүкіл дүние жүзіне мәлім.

Қонағына адал асын беріп, күй тартып, қарсы алған.

Біз де бүгін келген қонағымызға өнерімізді көрсетейік.

Оқушылардың орындауында “Кеңес күйі”.